

A Jupiter meglövődztetése

Írjuk már meg egyszer ezt is, mert ez ám csak a szép történet! Ilyent nem pipált se Wells, se Kurt Lasswitz, mert azok csak a Mars csillaggal tudtak bennünket hajbakapadni, azzal is csak regényben. Mán pedig a Marssal nem nagy tralla volna igazi háborúba keveredni se. Az pedig csak afféle kutyúka kishatalom az égen, senkit a mérges, vörös ábrázatával meg nem ijeszt. Igaz, hogy Ósköd anyánk öt egy-két ezer millió esztendővel előbb szülte, mint a Földet, de azért mégis kisöcsénk ő nekünk, akit mi a két holdjával együtt zsebvághatunk. Meg is tesszük, mihelyst módját találjuk annak, hogy fölvegyük vele a diplomáciai összekötést. Abból okvetlenül háború lesz, akkor pedig okkupáljuk a Marsot, fegyvergyármatot csinálunk belőle és oda számúzzuk a destruktívokat. A holdjait pedig annekáljuk és oda fogjuk építeni azokat a várakat, amik a régi holdunkban már nem férnek.

Hát ez rendben van, nem is érdemes róla ilyen sokat kotyogni. Hanem aki a kis Jupiterbe bele mer kötni, annak aztán igazán szőrös szíve legyen! Mert ez olyan nagy behemót állat, hogy a népszerű csillagásztanok nem is hívják másnak, csak a „a világók óriásá”-nak. Beleférne a Föld jó ezer egyneháyszázszor és még akkor is lötyögne benne. Ósköd anyánk azzal ijesztgeti az apró bolygókat, ha nem férnek a bőrtükbe és nem tartják meg a főparancsolatokat – már amiket Keppler és Newton hagytak -, hogy „nono, mindjárt jön a Jupiter tata és bekap benneket”. Ami nem is olyan figurás ijesztgetés, mert a Jupiternek eddig kilenc holdja van és azokat alighanem úgy kötötte el az aszteroidák közül a gravitáció pályájával. Olyan legény ez, hogy még az üstökösöket is félretüsszenti a pályájukból, ha rossz kedvében találják.

És mi hetumogerek [hétmagyarok], mégis megtettük azt, hogy hadat üzentünk ennek az óriás planetának. Azaz, dehogyan üzen-

tünk neki hadat, még csak annyira se érdekesítettük, hogy ultimátumot szalajtottunk volna hozzá valami excellencével. Egyszerűen ráigazítottuk a géppuskát és katt, katt, lőt-tük, ahol értük. Tudhatták, hogy ez lesz a vége, ha megharagítanak bennünket. Mink senkit se bántunk, de ha belénk kötnek, akkor se irgalom, se kegyelem még az öreg istennek se, a Jupiternek. Nekünk akkor már az is csak táti.

Hát nem gyönyörű dolog ez? Hát nem volna ezt vétek elikkasztani késő maradványaink elől?

A háború első hónapjában volt, körülbelül így augusztus derekán. A rendőrségi riporterem dobbant be nagy hírral a szerkesztőségbe.

– Főszerkesztő úr, tetszett-e már látni a szerb röpülőöt?

– Már megint csacsiskodik – legyintettem kelleetlenül. – Találjon csak ki szép csizmalopási eseteket, fiam, ne járjon mindig hadiszenczációkon az esze.

Azért beszéltem így a fiatalemberrel, mert pár nappal azelőtt kiesett magas gráciám-ból. Szorgalmas és tehetséges újságíró volt, de a háború egészen megkompolyította. Esténként odaállt a szerkesztőség ablakába és kikiabálta a nagyszerű Hőfereket az utcára, a jövő-menőknek. Ha bent nem voltam, megtoldotta őket lelkesítő szónoklatokkal is. Hiába mondtam neki, hogy nem kedvelem ezt a műfajt, erre még jobban nekibőszült. Egyszer éppen arra értem be, hogy beígérte az ablakból a nemzetnek a döntő győzelmet augusztus 18-ra. Meg is nevezte azt az ezredezt, akitől hallotta, annak pedig hazafias kötelességünk volt hinni. Bizonyosan a muszka és szerb generalisszimuszok üzenték meg neki, hogy egy életük, egy haláluk, de mindent elkövetnek, hogy a Ferenc József születésnapja örömeire pocsekká veressék magukat. Ez a legkevesebb, amivel lovagias ellenfelek tartoznak egymásnak.

Akkor húztam meg a fülét a tizenkilenc esztendőös jövendőmondónak:

– Lelkem gyerekek! Esett-e már maga ki az ablakon? Mert ha nem, én de biz’ isten úgy kiejtem magát egyszer, hogy kettőben szedik fel.

– Szebb halált szánt nekem annál az Isten, főszerkesztő úr! – lobogtatta büszkén a katonai

behívóját, szegény gyerek.

(De milyen szegény gyerek! De milyen szép halált! Valahol az orgoványi erdőben hajt belőle az árvalányhaj. Olyan puha, szőkefényű, amilyen az ő gubancos haja volt.)

Azt hittem, a szerb röpkülő is olyan király születésnapjára való szenzáció, azért szigorodtam úgy rá a fiúra.

– De nem tréfa ez, főszerkesztő úr; szerb röpkülőgép kémleli a várost. Olyan magasan röpkül,

hogy csak a lámpája látszik. Tessék kinézni az utcára, az egész város kint hemzseg.

– Írjon, írjon, fiam, ne röpködjön olyan magasan!

– Megírhatom a röpkülőt? – kérdezte könyörögve.

– Meg, de nem az újságnak, csak a hadsereg főparancsnokságnak, – mondtam irgalmatlanul. – Ha látják, hogy maga ilyen jó fantáziájú ember, mindjárt kinevezik segéd-Hőfernek.

Hajnali hármat harangoztak, már a gépben volt az újság, mikor megszólal a telefon. Egy pékmester jelenti a harmadik utcából, hogy a szerb röpkülő most az ő háza fölött áll, de olyan alacsonyan, hogy a kattogását is hallani. Nagy, erős karbid-lámpája van, érezni a szagát. Éppen most telefonáltak a rendőrségre is, de jó lenne, ha a szerkesztő urak közül is kísérelne valaki. Egyedül voltam már akkor a szerkesztőségben, magam mentem ki. A műhely előtt nagy csődület. Félmeztelen péklegények mutogatnak az égre, ki piszkafával, ki sütőlapáttal. A pékmester szidja a kutya úristenit Szerbiának. Egy ismerős öreg rendőrbiztos vonogatja a vállát.

– Ez a katonaság dolga, nem a mienk. Odalépek, kérdem, melyik hát az a bizonyos.

– Hát nem látja? – rázza az öklét a pék az égre. – Persze, most már lecsúszott a nyárfa mögé, hogy a rendőrt észrevette a bitang. Ide tessék csak állni, innen még látni!

– Nem látok én semmit az égvilágon, – meresztgettem a nyakamat.

– Dehogy is nem! Azt a nagy fényességet, ni! úgy veszi ki magát, mint egy csillag.

– Ja, azt? – mosolyodtam el. – Az is az, valószínű csillag. A Jupiter csillag. Isten magukat megáldja, jó emberek!



Első világháborús pillanatkép: katona egy 15x60-as Zeiss-binokulárral. Ezt a típust a győri Zeiss-üzem is gyártotta (www.historicacollectibles.com)

Még lefektemben is mosolyogtam rajta, hogy hogy el tudják magukat bolondítani az emberek.

A szagát érezték! A kattogását hallották! A Jupiter csillagnak! Lám, mégse merül ki a pékfantázia a szemlezsugorításban.

De hát nemcsak a pékeknek van fantáziájuk. Akivel csak találkoztam másnap, az mind nekem esett, hogy nem vett tudomást az újság erről a különös dologról? A kiadóhivatal hidegen fogadta a köszönésemet. A kollégák hozták a híreket. Ez a táblabíró is látta a röpkülőt, amaz a városi tanácsos is. Egy

tanár a városháza fölött egy másik röpülőt is látott, amelyiknek piros lámpása volt, de az még magasabban járt.

– Persze, hogy magasabban, mert az álló csillag volt. Azt úgy hívják, hogy Aldebaran, a Bika csillagképnek a szeme. Az ma éjfél után is ott lesz a városháza fölött. A Jupiter is ott lesz este kilenc órakor a maga helyén, a piaristák háza fölött. Majd meglátjátok.

Hát meg is láttuk. Mire besötétedett, a Jupiter ott tündöklött a tetthelyen.

– Mondtam, úgy-e?

– Ez nem bizonyít semmit – vontak vállat az embereim. – Ez csak azt mutatja, hogy az ellenség tovább kémkedik. Most már nem azt mondták, hogy szerb röpülő, hanem azt, hogy francia, csak Belgrádból jön.

Mit tudtuk még akkor, hogy mi az a röpülőgép és hogy dolgozik az? Az se jutott eszünkbe, hogy mi az istennyilat kémkedik éppen mi fölöttünk és éppen éjszakának idején? Holott olyan sötét éjszakák jártak, hogy idelent se láttuk egymást a leszerelt lámpájú utcákon.

De hát nem olyan idő volt az, hogy ki lehetett volna beszélni az emberek fejéből, amit belevettek. Nem is volt nagyon tanácsos az ellenkezés. Egy öreg orvos, aki hallgatta a beszélgetésünket a sarkon, úgy csóválta a fejét, mint az óra sétálója és igen szigorúan kérdezte tőlem, hogy miért pártolom én az antantot. (Ugyan még akkor leginkább csak ententé-nék mondták.)

– Nézze, doktor úr –, próbáltam vele szót érteni, – van abban ráció, hogy egy rosszszándékú repülőgép lámpával hívja föl magára a figyelmet? Nem az volna a természetes, hogy eltakarja a lámpáját?

– Persze, hogy nem – okosított a doktor.

– Hát akkor hogy látna, ha nem világítana?

Volt akkor kádencia mindenre. Mikor én azt mondtam, hogy furcsa röpülő az, amelyik nem röpül, hanem egy helyben áll, akkor azzal torkoltak le, hogy dehogyan is áll az egy helyben.

Alig egy órája még túl volt a gyárkéményen, most meg már innen van rajta.

– Ezt minden csillag így csinálja. Halad, de nem mozog. Majd akkor szóljanak, ha röpül ez a tisztelt röpülő!

Éjfél felé fölkiabáltak az utcáról. Tessék megnézni, hogy milyen különös kunsztokat tud az én Jupiter csillagom.

Tömerdek ember zsongott az uccákon. Vagy tíz percig én is lent tátottam a számat, de bizony a Jupiternek eszeágában se volt bukfcenct hányni.

– No, elég volt ebből ennyi – karoltam bele az újságírómba. – úgy hallom, a telefon is szól.

Most aztán hinnem kellett a magam szemének. Az én Jupiterem meglődött és röpült vagy egy méternyit balról jobbra. Akkor egy pillanatra megállt és újra nekiiramodott. Ott aztán megint megülepedett és nem mozdult többet se té, se tova.

Már most mi lehetett az, amit én akkor láttam? Sebes szél fújt odafönt s az kergedett felhőrongyokat a csillag előtt jobbról balra? Szuggesztíó volt, amelynek a szerkesztők csak úgy áldozatul estek, mint a péklegények? Akármilyen volt, meg kellett magamat adnom. Reggelre megjelent a hír a lapomban: Ellenséges röpülő városunk fölött.

Másnap este a lámpák nem égtek a városban, hanem a puskák ropogtak mindenfelé. A Jupiter vagy félóráig mosolygott szép barátságosan, mintha őt ez a dolog egyáltalán nem érdekelné. Hanem akkor a Mars téren elkezdtek kepelni a géppuskák. Ezt már nem állta a táti. Nagyon elszégyelli magát és elbújt egy felhő alá.

Másnap, harmadnap lestük, de borult éjszakák következtek, a röpülő nem jelentkezett. Persze, leszedték derék géppuskásaink. Némelyek szerint porrá égett, mások szerint beleesett a Tiszába.

Amikor aztán megint kitisztult az ég és fel-tündöklött a meglövődött Jupiter, akkor már nem érdekelt senkit. Akkor már az volt a szenzáció, hogy – Lemberg még a miénk...

Még szerencse, hogy nem tettünk az öregúrban kárt, azért mosolyog ránk most is olyan nyájasan, mintha nem történt volna semmi. A holdjai is megvannak friss, jó egészségben, éppen az előbb néztem meg őket a triéderrel.

Móra Ferenc

(1925)